

ARVIOINTIKERTOMUS 2018

TARKASTUSLAUTAKUNTA 16.5.2019

Sisällysluettelo

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA.....	2
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	2
1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2018.....	2
1.3. Tarkastuslautakunnan toiminta.....	2
1.4. Tilintarkastus ja tarkastustoimi.....	3
2. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	3
3. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	3
3.1. Talousarvion toteutuminen (sisäiset ja ulkoiset erät)	3
3.2. Toiminnan rahoitus	4
4. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	5
4.1. Kaupunginhallitus.....	5
4.2. Perusturvalautakunta	5
4.3. Sivistyslautakunta	5
4.4. Tekninen lautakunta	5
4.5. Ympäristölautakunta.....	6
4.6. Investoinnit.....	6
5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	6
6. SIDONNAISUUDET	6
7. YHTEENVETO	7

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2018

Varsinainen jäsen

Kaivo Juhani, puheenjohtaja
 Roto Tauno Matias, varapuheenjohtaja
 Haho Eevi
 Hinttala Irma
 Mäkinen Jaakko

Henkilökohtainen varajäsen

Evstifeeva-Auraniemi Larisa
 Mikkola Niina
 Veikkola Heikki
 Salokoski Sari
 Suominen Ilkka

Kuntalain 121 §:n mukaan lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Päätökset lautakunnassa on tehty puheenjohtajan esittelystä.

Sihteerinä on toiminut kaupunginkamreeri Aino Arola.

1.3. Tarkastuslautakunnan toiminta

Kunnanhallituksen on kuntalain 115 §:n perusteella esitettävä toimintakertomuksessa selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunnan arviointikertomus on laadittu toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin perustuen.

Arviointiin liittyen tarkastuslautakunta on pitänyt kahdeksan (8) tilivuoteen kohdistunutta kokousta. Pääasiallisena tarkastelun kohteena ovat olleet perusturvalautakunnan alaisista tehtäväalueista kehitysvammatyö ja sosiaalityö sekä ympäristölautakunnan alaiset tehtäväalueet. Vuoden aikana on kuultu eri tehtäväalueiden vastuuhenkilöitä.

Kaupunginjohtaja on kertonut ajankohtaisista asioista ja päätöksistä kokousten alussa ja tekninen johtaja on kertonut keskeisimpien investointihankkeiden toteutumisesta vuoden aikana. Kokouksissa ovat kuultavina olleet myös:

Vammaistyön johtaja Piia Perkkiö
 Sosiaalityön johtaja Marjaana Sorokin
 Maankäyttöinsinööri Jyrki Virtanen
 Rakennustarkastaja Juha Kopra
 Ympäristönsuojelusihteerin Timo Klemelä

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Tero Pirttilä
Ympäristölautakunnan puheenjohtaja Mikko Virtanen

Toimialojen/lautakuntien päätöksentekoa tarkastuslautakunta on seurannut näiden pöytäkirjoista sopimansa tehtävänjaon mukaisesti.

Kaupunginhallitus ja tytäryhtiöt	Juhani Kaivo
Perusturvalautakunta	Matias Roto
Sivistyslautakunta	Eevi Haho
Tekninen lautakunta	Irma Hinttala
Ympäristölautakunta	Jaakko Mäkinen

Puheenjohtaja Juhani Kaivo, varapuheenjohtaja Matias Roto ja jäsen Irma Hinttala ovat osallistuneet Satakunnan ja Varsinais-Suomen tarkastuslautakuntien risteilyseminaariin lokakuussa 2018. Tarkastuslautakunnan toimintakulut vuodelta 2018 olivat yhteensä 17 417 euroa.

1.4. Tilintarkastus ja tarkastustoimi

Valtuusto on valinnut Someron kaupungin tilintarkastusyhteisöksi BDO Audiator Oy:n vuosiksi 2017 - 2018. Yhtiön nimeämänä vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHTT -tilintarkastaja Hannu Laurila, jota on avustanut tarkastaja Seija Hakamäki.

Tarkastukseen käytettiin vuonna 2018 yhteensä 20 tarkastuspäivää. Tilintarkastaja on osallistunut lautakunnan kokouksiin ja raportoinut lautakunnalle työohjelman toteutumisesta ja keskeisimmistä tarkastushavainnoista.

Tilintarkastaja esitteli tilintarkastusohjelman vuodelle 2018 tarkastuslautakunnan kokouksessa 21.8.2018. Tarkastuslautakunta on saanut tiedoksi tilintarkastajan väliraportin 5.2.2019. Loppuraportin vuoden 2018 tarkastuksesta sekä tilintarkastuskertomuksen tilintarkastaja antoi 16.5.2019.

2. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valtuusto on kokouksessaan 18.6.2018 merkinnyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2017 tiedoksi ja huomioitavaksi päätöksenteon valmistelussa.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 12.11.2018 saanut selvityksen vuoden 2017 arviointikertomuksessa esiin nostetuista kysymyksistä ja niiden pohjalta tehdyistä toimenpiteistä.

Tarkastuslautakunta on saanut vastineet tiedoksi 20.11.2018.

3. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3.1. Talousarvion toteutuminen (sisäiset ja ulkoiset erät)

Vuoden 2018 alkuperäisen talousarvion toimintakulut olivat 71,32 milj. euroa. Vuoden aikana hyväksyttiin 1,06 milj. euron lisämäärärahat. Lisäysten jälkeen määrärahoja oli yhteensä 72,38 milj.

euroa. Tuloslaskelman toteutuneet toimintakulut olivat 69,02 milj. euroa, mikä alittaa talousarvion n 3,36 milj. euroa. Toimintatuottoja oli budjetoitu 19,41 milj. euroa. Määrärahoja lisättiin vuoden aikana 154 000 euroa, jonka jälkeen tulomäärärahoja oli yhteensä 19,57 milj. euroa. Tulojen toteutuma oli 19,32 milj. euroa. Tulot jäivät alle arvion 0,24 milj. euroa.

Tulorahoituksen riittävyys

Toimintakate (toimintatuottojen ja –kulujen erotus) oli 49,69 milj. euroa ja se muodostui n. 3,1 milj. euroa paremmaksi kuin talousarviossa. Tämä johtuu siitä, että toimintakulut alittuivat. Alkuperäisessä talousarviossa toimintakatteeksi oli arvioitu 51,9 milj. euroa ja lisämäärärahojen jälkeen 52,81 milj. euroa, mutta lopullinen toteutuma oli 49,69 milj. euroa.

Milj. €	<u>TA 2018</u>	<u>Ta+muut.</u>	<u>Tp 2018</u>	<u>Poikkeama</u>
Toimintakate	-51,90	-52,81	-49,69	3,12

Verotuloihin oli budjetoitu 27,2 milj. euroa ja toteutuma oli 26,7 milj. euroa. Näin ollen verotulot jäivät alle arvioidun n. 0,46 milj. euroa. Valtionosuuksiin oli varattu 25,2 milj. euroa ja niiden toteutuma oli 25,26 milj. euroa eli ylitystä tuli 62 400 euroa.

Milj. €	<u>TA 2018</u>	<u>Ta+muut.</u>	<u>Tp 2018</u>	<u>Poikkeama</u>
Vuosikate	0,44	-0,46	2,36	2,83

Vuosikate oli alkuperäisessä talousarviossa 440 570 euroa. Lisämäärärahojen jälkeen vuosikate oli n. 464 700 euroa alijäämäinen. Tilinpäätöksessä vuosikate oli kuitenkin 2,36 milj. euroa positiivinen. Vuosikatearvio ylitettiin selvästi.

Suunnitelman mukaisiin poistoihin oli varattu 3,15 milj. euroa ja toteutuma oli niin ikään 3,15 milj. euroa. Poistojen jälkeen tilikauden tulos muodostui n. 0,79 milj. euroa alijäämäiseksi. Näiden jälkeen kirjattiin vielä 70 400 euron satunnaisia tuottoja ja lopulliseksi tilikauden alijäämäksi muodostui 0,72 milj. euroa.

Milj. €	<u>TA 2018</u>	<u>Ta+muut.</u>	<u>Tp 2018</u>	<u>Poikkeama</u>
Tilikauden tulos	-0,012	-0,92	-0,72	0,2

Tilikauden alijäämäksi muodostui 717 146 euroa.

3.2. Toiminnan rahoitus

Tulorahoituksen (vuosikate) ja investointien nettomenojen sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen jälkeen rahoituslaskelma osoittaa -2,33 milj. euron rahoitusaliäämää. Alkuperäisessä talousarviossa vastaava luku oli -0,41 milj. euroa ja muutetussa talousarviossa -0,74 milj. euroa. Rahoitusaliäämään vaikuttavat pääasiassa investointimenojen määrä sekä vuosikatteen suuruus. Vuonna 2018 vuosikate oli 2,36 milj. euroa ja investoinnit sekä rahoitusosuudet, pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot ja tulorahoituksen korjauserät yhteensä 4,76 milj. euroa. Satunnaiset tuotot 70 428 euroa nostivat rahoitusaliäämän 2,33 milj. euroon.

Talousarviossa oli varauduttu nostamaan uutta lainaa 5 milj. euroa, joka myös nostettiin. Vanhoja lainoja lyhennettiin 1,99 milj. euroa. Vuoden lopussa lainaa oli 2 602 euroa/asukas. Kaikkiaan Someron kaupungilla oli lainaa vuoden lopussa n. 23 milj. euroa. Rahavarat kasvoivat vuoden aikana 1,6 milj. euroa.

4. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

4.1. Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen osalta todetaan vuoden olleen monimuotoinen. Monet asiat etenivät suotuisasti ja toisaalta vastamäkeen.

Valtionosuudet pienenevät n. 0,7 milj. euroa, mikä oli jo tiedossa talousarviota hyväksyttäessä. Työllisyys parani, mutta verotulot pienenevät valtion virhearvioinnin vuoksi. Mm. nämä aiheuttivat sen, että lopputulos oli miinusmerkkinen.

Lopputuloksena kuitenkin voidaan todeta hallituksen hoitaneen veloitteensa hyvin ja kaupungin parhaaksi.

Konserniyhtiöissä asiat on pääosin hoidettu hyvin, asuntopuolella näkyy korjausvelkaa kiinteistöjen hoidon puolella, johon olisi kiinnitettävä huomiota.

4.2. Perusturvalautakunta

Perusturvalautakunta on tehnyt työnsä hyvin. Useimmissa osa-alueissaan se on saavuttanut toiminnalle asetetut tavoitteet, pari tavoitetta on osittain toteutunut ja yhdessä ei päästy haluttuun tulokseen.

Kokonaiskustannuksissa lautakunta on pystynyt pitäytymään talousarvionsa sisällä, kun nettototeutuma on ollut 94,7 %. Kahteen eniten kuluja ylittäneeseen tehtäväalueeseen (sosiaalityöhön ja kehitysvammatyöhön) kaupunginhallitus on omassa käsittelyssään antanut riittävän selvityksen.

4.3. Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan toiminta on ollut hyvää ja tarkoituksenmukaista. Sivistystoimen tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Keskeisenä on ollut Kiiruun koulukeskuksen valmistuminen. Toiminta on lähtenyt hyvin käyntiin. Myös Kuntakesun eli paikallisen opetuksen järjestäjän kehittämissuunnitelman jalkauttaminen on aloitettu. Sivistystoimen hankkeiden avulla on pystytty esimerkiksi jalkauttamaan opetussuunnitelmaa sekä edistämään tieto- ja viestintäteknologian opetuskäyttöä.

Vapaan sivistystyön toiminta on ollut monipuolista ja laadukasta. Toiminta on siirtynyt vuoden 2018 aikana lähes kokonaan Kiiruun koulukeskukseen.

Kirjastotoimen tavoitteet ovat toteutuneet. Someron kirjasto onkin saanut valtakunnallisessa vertailutilastossa keskitasoa paremmat arviot.

Vapaa-aikatoimen tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

4.4. Tekninen lautakunta

Tekninen lautakunta on kokoontunut säännöllisesti ja työstänyt runsaasti eri osa-alueita. Viemärointi, asuin-, teollisuusalue, rakentaminen, kulkuväylät ym.

Joustava yhteistyö ja raportointi eri työtehtävien välillä ovat erityisen tärkeitä.

Hankintojen kilpailuttamisen suhteen tulee olla erityisen huolellinen ja perustella valinta tarkasti.

4.5. Ympäristölautakunta

Tavoitteet ovat pääosin toteutuneet ja ympäristölautakunnan alaisessa toiminnassa on tapahtunut myönteistä kehitystä. Lupien käsittelyajoissa ei kaikilta osin ole päästy tavoitteeseen. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kaupungin keskeneräiset kaavoitushankkeet viedään päätökseen.

4.6. Investoinnit

Investointeihin oli talousarviossa varattu 7,9 milj. euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin n. 1,6 milj. euroa, jonka jälkeen määrärahat olivat 9,5 milj. euroa. Toteutuneet menot olivat 7,1 milj. euroa eli n. 2,5 milj. euroa arvioitua vähemmän.

Rahoitusosuuksia kirjattiin 0,3 milj. euroa (julkinen käyttöomaisuus/kunnallistekniikan rakentaminen). Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja oli talousarviossa lisämäärärahojen jälkeen yhteensä 9,1 milj. euroa. Tästä toteutui 2,1 milj. euroa.

Talonrakennusinvestointeihin oli varattu 3,7 milj. euroa ja lisämäärärahakorjausten (-0,13 milj. euroa) jälkeen niitä oli 3,6 milj. euroa. Toteutuneet menot olivat yhteensä 2,87 milj. euroa. Suurin investointi oli Kiiruun koulukeskuksen valmistuminen. Tähän oli varattu 3 milj. euroa, mutta toteutuneet kustannukset olivat 2,6 milj. euroa.

Julkisen käyttöomaisuuden rakentamiseen oli varattu 3,6 milj. euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin 0,2 milj. euroa. Toteutuneet menot olivat 2,5 milj. euroa.

5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt uudet konserniohjeet 16.4.2018 ja ohje on tullut voimaan 1.6.2018. Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Kaupunginvaltuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja hyväksyy tytäryhteisöjen tavoitteet.

Someron kaupunkikonserniin kuuluu 10 tytäryhteisöä ja 6 kuntayhtymää.

Kuntakonsernin tytäryhteisöille asetetut tavoitteet ovat olennaisilta osin toteutuneet.

6. SIDONNAISUUDET

Uuden kuntalain (410/2015) 84 § ja 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Uuden kuntalain myötä sidonnaisuuksien ilmoittaminen on tullut lakisääteiseksi vuonna 2017 valittavan valtuuston toimikauden alusta lukien. Tarkastuslautakunta vie ilmoitukset vuosittain valtuustolle tiedoksi. Lautakunta on kokouksessaan 21.8.2018 tarkastanut sidonnaisuusilmoitukset ja saattanut ne valtuustolle tiedoksi (kvalt 10.9.2018 § 53). Sidonnaisuusilmoitukset on julkaistu kaupungin verkkosivuilla.

7. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginvaltuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Kiitokset kaikille niille viranhaltijoille, työntekijöille ja luottamushenkilöille, jotka ovat myötävaikuttaneet hyvän tuloksen saamiseen.

Somerolla, 16. päivänä toukokuuta 2019

Someron kaupungin tarkastuslautakunta

Juhani Kaivo
puheenjohtaja

Matias Roto
varapuheenjohtaja

Eevi Haho
jäsen

Irma Hinttala
jäsen

Jaakko Mäkinen
jäsen